



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., v právní věci

žalobce: **A. K.**
st. přísl. X
bytem X

zastoupen **Mgr. Pavlínou Zámečnickovou**
advokátkou, se sídlem Příkop 834/8, Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**
se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 1. 2024, č. j. OAM-1352/ZA-ZA11-ZA19-2023,

t a k t o:

- I. Žaloba **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í:

- I. **Vymezení věci**

1. Žalobce brojil proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 1. 2024, č. j. OAM-1352/ZA-ZA11-ZA19-2023 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl o žádosti žalobce tak, že žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zamítl jako zjevně nedůvodnou.

II. Napadené rozhodnutí

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul azylový příběh žalobce, jak vyplývá z údajů poskytnutých k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 5. 10. 2023, tak i z pohovoru provedeného dne 25. 10. 2023.
3. Žalobce vypověděl, že v roce 2015 vstoupil do Republikánské strany, jejímž členem je doposud. Žalobce je svobodný a bezdětný, ve vlasti naposledy bydlel v obci X, kde měl i úředně registrovaný pobyt. Z Arménie naposledy vycestoval dne 9. 7. 2023 letecky z Jerevanu do Rakouska a tentýž den pokračoval autobusem z Vídně do Brna. Měl české vízum. V ČR pobýval již dříve, jezdil na návštěvu za svojí sestrou. Na přelomu let 2018 a 2019 strávil v ČR jeden měsíc, v roce 2021 tři měsíce a v roce 2022 také tři měsíce. Víza nebo povolení k pobytu v jiných státech neměl. Sdělil, že má psychické problémy. V Arménii měl předepsán Diazepam, který nyní nebere. V ČR problémy nemá, není zde žádný spouštěč. V Arménii zdravotní potíže měl. Zúčastnil se války v roce 2020, což na něm zanechalo následky v podobě psychické lability, ztráty praceschopnosti, u ničeho nevydrží, reaguje podrážděně, měl potíže se spánkem, když mu něco vyvolá vzpomínky, navrátí se mu vše, co prožíval během války. Nyní má obavy, že bude trestně stíhán kvůli útěku od vojenské jednotky.
4. Podrobněji popsal, že 13. - 14. 10. 2020 u jeho jednotky (pěchota) nedaleko Talishe panoval zmatek, velitel nevěděl, co má dělat, a tak se rozhodl, že uteče. Nejprve byli tři, co utekli, pak se rozešli do různých směrů. On utekl směrem k vesnici, jejíž název si nepamatoval. Ve vesnici viděl, že tam dorazila nějaká dodávka s humanitární pomocí, kteří jej vzali zpět do Arménie. Vysvětlil jim, že ztratil zbraň. V Arménii se asi dva týdny schovával ve vesnici Bavra, odkud pochází jeho otec. Pak už válka skončila a vrátil se domů, ale stále pociťoval strach, že pro něj přijdou, a že bude odsouzen a potrestán. Od svého útěku nebyl v kontaktu s vojenskými úřady, snažil se vyhnout jakémukoli kontaktu. Se svými psychickými problémy v Arménii k lékaři nešel. V Arménii panuje názor, že je to ostuda, aby mladý muž šel k psychologovi nebo psychiatrovi. Navíc už jej hledali doma, že se má obrátit na vojenský komisariát. Dále je velké napětí, že Ázerbájdžán znovu zaútočí. Není už schopen držet zbraň. I kdyby jej trestně nestíhali, mohli by jej znovu povolát do armády, velmi se toho obává. Kdyby byl trestně stíhán za opuštění armády, hrozilo by mu podle zákona 2 - 3 roky vězení. Je také možné, že by jej obvinili, že ostatní vojáci byli zabiti, protože utekl.
5. Žalovaný při posouzení věci vycházel z Informace OAMP „Arménie, hodnocení Arménie jako bezpečné země původu, stav říjen 2023“, Informace OAMP „Arménie, Karabašští uprchlíci v Arménii“. Žalobce dále v řízení předložil další podklady, konkrétně oznámení Branné a náborové služby Ministerstva obrany Arménské republiky, z něhož vyplývá, že se žadatel měl dne 27. 10. 2023 ve 12:00 hod. dostavit na Územní odbor oblasti Širák. Současně poskytl odkazy na články zveřejněné na

webových stránkách <https://www.hetq.am/hy/article/155078> a <https://www.hetq.am/hy/article/155439>, podle kterých mají příslušné arménské orgány činné v trestním řízení vést šetření a trestní stíhání členů arménské armády v souvislosti s 44 denní válkou o Náhorní Karabach v roce 2020, konkrétně generálporučíka Mikaela Arzumanjana, který je zadržován od 1. 9. 2022 a obviněn za zanedbání služební povinnosti při organizaci obrany města Shusha a okolních regionů, v důsledku čehož nepřátelské ozbrojené síly převzaly kontrolu nad městem Shusha, arménské jednotky utrpěly oběti.

6. Žalovaný vycházel dále z toho, že ČR považuje Arménii za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. V Arménii obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení či trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu a její občané nebo osoby bez státního občanství ji neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a zákona o azylu. Arménie rovněž ratifikovala a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků a umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.
7. Žalovaný se zabýval i hodnocením podkladů předložených žalobcem. Jako důkaz žalobce předložil svoji vojenskou knížku dokládající to, že absolvoval povinnou vojenskou službu. Dále předložil předvolání Branné a náborové služby Ministerstva obrany Arménské republiky, územní odbor oblasti Širák spolu s úředním překladem této listiny z arménského do českého jazyka, z něhož plyne, že žalobce byl podle článku 14 odst. 3 Ústavy Arménské republiky a podle článku č. 59 zákona Arménské republiky o vojenské službě a služebním postavení povinen se dostavit dne 27. 10. 2023 v 12:00 hodin na Územní odbor oblasti Širák.
8. Žalovaný vyhotovil překlad zákonných ustanovení citovaných v žadatелеm doloženém předvolání. Článek 14 část 3 Ústavy Arménské republiky stanoví, že *každý občan bude povinen podílet se v souladu s právními předpisy na obraně Arménské republiky* (Informace OAMP „Arménie, Ústava Arménské republiky ze dne 6. 12. 2015 - překlad vybraných částí“). Článek 59 zákona Arménské republiky O vojenské službě a postavení vojáka pak upravuje postup a podmínky pro předvolání občanů evidovaných v záložní armádě k výcviku (Informace OAMP, Arménie, zákon o vojenské službě a postavení vojáka ze dne 15. 11. 2017, zákon o změnách a doplněních zákona o vojenské službě a postavení vojáka ze dne 13. 4. 2023 - překlad vybraných částí“).
9. Z výše uvedeného vyplývá, že žalobcem doložená listina obsahuje jeho předvolání k pravidelnému vojenskému cvičení, kterému jsou v zákonem stanovených intervalech povolávány osoby zařazené v záloze. Není tedy důkazem o tom, že by vůči žalobci měly být vedeny úkony trestního stíhání pro jeho dezerci. Žalovaný si dále vyhledal na zpravodajském serveru *hetq.am* zprávy publikované pod odkazy, které ve svém vyjádření uvedla právní zástupkyně žadatele, a vyhotovil jejich překlad do českého jazyka. Předmětné zprávy informují o vyšetřování obranných operací v oblasti města Shusha během 44denní války v Náhorním Karabachu a o zadržení a trestním stíhání Mikaela Arzumanjana, bývalého ministra obrany a velitele obranné armády republiky

Arcach za porušení služebních povinností při organizaci obrany města Shusha a okolních oblastí v době od 30. 10. 2020 do 9. 11. 2020.

10. Podle závěrů žalovaného uvedené zprávy žalobcovu obavu z trestního stíhání nijak neosvědčují. Z trestního stíhání nejvýše postaveného armádního důstojníka za pochybení při plnění povinností velitele nelze dovozovat, že by měl být trestně stíhán sám žalobce jako řadový voják, tím spíše, že od jeho údajného zběhnutí již uplynuly více než tři roky, aniž by vůči němu byly jakékoli úkony trestní řízení započaty. Boje v oblasti vesnice Talish v severním výběžku Náhorního Karabachu, jichž se měl žalobce účastnit, navíc nebyly nijak spojeny se zpochybňovanou vojenskou obranou u města Shusha vzdáleného od Talishe více než 100 km.
11. Na základě informací o politické situaci a stavu dodržování lidských práv v Arménii a na základě výpovědí žalobce žalovaný shledal, že v případě žadatele lze Arménii považovat za bezpečnou zemi původu ve smyslu zákona o azylu, neboť žalobce neprokázal, že v jeho individuálním případě Arménii za bezpečnou zemi původu považovat nelze. Žalovaný uzavřel, že v případě žadatele jsou naplněny podmínky ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu, a jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítl jako zjevně nedůvodnou.

III. Žaloba

12. Žalobce tvrdí, že v průběhu řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany srozumitelně a věrohodně popsal důvody, které ho vedly k podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice, a to zejm. důvodnou obavu z trestního stíhání za zběhnutí, vyhýbání se výkonu služby, dále důvodnou obavu z trestního stíhání za závažné trestné činy v souvislosti s trestním stíháním staršího důstojníka ve vojenské hodnosti generálporučíka M. A., který ve 44denní válce o Národní Karabach v roce 2020 velel žalobci a obava z nového povolání k vojenské službě. Žalobce od své poslední aktivní účasti jakožto voják ve 44denní válce, kde viděl válečnou hrůzu a utrpení, trpí psychickými problémy – posttraumatickou stresovou poruchou.
13. Žalobce v průběhu řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany srozumitelně a věrohodně popsal důvody, které ho vedly k podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice. Při návratu do Arménie žalobci hrozí, že bude znovu povolán do služby, a dokonce do ozbrojeného konfliktu, čehož není pro své psychické problémy schopen.
14. Reálná hrozba z trestního stíhání a potrestání za trestné činy zběhnutí, vyhýbání se výkonu služby, trestního stíhání za závažné trestné činy, za které je trestně stíhán a vyšetřován velitel M. A. i další nadřízení žadatele, i reálná hrozba opětovného povolání do služby a do ozbrojeného konfliktu, přestože žadateli hrozí zhoršení jeho psychického stavu, žalobce řádně doložil svou vojenskou knížkou, oznámením Branné a náborové služby Ministerstva obrany Arménské republiky, na základě které se měl dne 27. 10. 2020 dostavit na Územní odbor oblasti Širák, a dále odkazem na článek popisující trestní stíhání velitele M. A.

15. Žalobce nesouhlasí s tím, že v jeho případě lze považovat Arménii za bezpečnou zemi. Důvody, pro které žalobce požádal o mezinárodní ochranu v České republice, lze považovat za závažné a mimořádné okolnosti, za kterých nelze považovat Arménii ve vztahu k osobě žalobce za bezpečnou zemi. Žalobce ve své žádosti o udělení mezinárodní ochrany a v rámci svého pohovoru před žalovaným věrohodně popsal svou účast jakožto vojáka ve dvou vojenských konfliktech mezi Arménií a Ázerbájdžánem. Žalobce se naposledy účastnil bojů ve 44 denní válce, kde se spolu s ostatními členy jednotky ocitli pod palbou, zaútočilo na ně bezpilotní letadlo, v důsledku čehož polovina jednotky zahynula na místě. Žalobce a jeho spolubojovníci se ocitli ve velké nejistotě a zmatku, byli bez náležitého vybavení, neměli radiové spojení a kontakt na vedení. Žalobce se proto rozhodl pro útěk z boje a dezertoval.
16. V době, kdy byl žalobce již v České republice, obdržel od své matky informaci, že žalobce v místě jejich bydliště hledaly osoby z vojenského komisariátu a ptaly se, kde se nachází a že se má dostavit k vojenskému komisariátu ve věci řešení vojenské záležitosti. Žalobci byl dále do místa jeho bydliště v Arménii zasláno oznámení Branné a náborové služby Ministerstva obrany Arménské republiky, ze kterého vyplývá, že se měl žadatel dne 27. 10. 2023 ve 12:00 hod. dostavit na Územní odbor oblasti Širák.
17. Žalobce se dále obává, že bude vyšetřován a bude stíhán pro trestnou činnost stejně jako velitel M. A., který je stíhán za závažnou trestnou činnost v souvislosti se zanedbáním služebních povinností ve 44 denní válce, když žalobce plnil pokyny svých nadřízených. Žalobce má důvodné obavy, že z důvodu korupce arménské justice, která je zmiňována i ve zprávě Ministerstva vnitra ČR (OAMP) ze dne 3. 10. 2023, která je součástí správního spisu, by trestní řízení neprobíhalo v souladu se zákony. I v tomto případě žalobci hrozí vysoký trest odnětí svobody.
18. Z výše uvedeného vyplývá, že žalobce poskytl věrohodnou výpověď, kterou doložil důkazy, které měl možnost a schopnost předložit, jeho výpověď je rovněž potvrzována zprávou o nedostacích zejména v arménském soudnictví a že žalobci hrozí v případě jeho návratu do země jeho původu vážná újma a jsou v jeho případě dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany, resp. doplňkové ochrany či humanitárního azylu. Vzhledem k výše uvedenému nelze považovat Arménii ve vztahu k osobě žalobce za bezpečnou zemi, a proti nebyl dán důvod pro zamítnutí žádosti podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. S ohledem na výše uvedené se žalobce obává, že z důvodu svého útěku z boje a dále z důvodu nedostavení se na výše uvedenou výzvu Branné a náborové služby mu reálně hrozí v případě návratu do země svého původu trestní stíhání a potrestání vysokým trestem odnětí svobody za trestný čin zběhnutí a trestný čin vyhýbání se výkonu služby. Za tyto trestné činy může žalobci hrozit uložení velmi vysokého trestu odnětí svobody.
19. Žalobce namítá, že žalovaný v rozporu se zákonem hodnotil předložené předvolání k vojenskému cvičení osamoceně bez toho, aniž by je posoudil souhrnně, ve spojení i s ostatními důkazy, a to výpovědí žalobce, zprávou zveřejněnou na zpravodajském serveru hetq.am. i zprávou o stavu v arménském soudnictví. Tato výzva ve spojení s hledáním osoby žalobce ze strany vojenského komisariátu zcela odůvodňuje reálnou obavu žalobce z jeho trestního stíhání jednak z důvodu zběhnutí, vyhýbání se vojenské

služby i trestního stíhání za trestnou činnost jako je trestně stíhán velitel M. A. Pro korupci v justici se žalobce obává, že by nebyl v jeho případě zaručen spravedlivý proces.

20. Pokud žalovaný uzavřel, že obavy žalobce z opětovného povolání do armády jsou hypotetické, je to v rozporu s důkazy, které jsou součástí spisu, zejména s výpovědí žalobce a oznámením Branné a náborové služby Ministerstva obrany Arménské republiky. Osvobození od služby v armádě z důvodů psychických problémů je podle žalobce prakticky nereálné. Psychické problémy u mužů, o to více u vojáků, jsou v zemi původu žalobce často zlehčovány a považovány za osobní selhání vojáků a nejsou důvodem pro osvobození od vojenské povinnosti. Žalovaný bezpečnostní situaci v Arménii bagatelizuje, pokud uvádí, že oblast hranic mezi Arménií a Ázerbájdžánem a Národním Karabachem je bezpečná s výjimkou občasných přestřelků s tím, že konflikt byl prakticky ukončen převzetím kontroly Ázerbájdžánu nad oblastí Národního Karabachu. Žalobce odkázal na internetové zprávy k situaci v Arménii.
21. Žalobce v doplnění žaloby ze dne 27. 2. 2024 připomněl, že přes znění § 16 odst. 4 zákona o azylu měla být žádost žalobce posuzována i z hlediska mezinárodních závazků uvedených v čl. 2, 3, čl. 5 a 6 Úmluvy o lidských právech, což žalovaný neučinil. Z uvedených důvodů žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí, jakož i vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

22. Při rozhodování vzal žalovaný v úvahu skutečnosti, které žalobce tvrdil a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o situaci v Arménii, a tudíž vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci. Přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem daného případu a je patřičným způsobem odůvodněno.
23. Dále žalovaný zopakoval nosné důvody uvedené v napadeném rozhodnutí. Ve vztahu k žalobním bodům především zdůraznil, že se žalobce obává o opětovné povolání do služby či do ozbrojeného konfliktu a obává se, že pokud se navrátí do Arménie, bude mu hrozit reálná hrozba z trestního stíhání a potrestání za trestné činy vyhýbání se výkonu služby, ale sám nemá reálné důkazy o tom, že by se tak stalo, a proto žalovaný tuto námitku považuje pouze za žalobcovu domněnku, která není věcně podložena.
24. Žalovaný na základě informací o politické situaci a stavu dodržování lidských práv v Arménii a na základě výpovědi žalobce shledal, že v jeho případě ji lze za bezpečnou zemi původu ve smyslu zákona o azylu považovat. Proto navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

V. Posouzení věci krajským soudem

25. V první řadě se krajský soud zabýval tím, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž shledal, že žaloba byla podána osobou oprávněnou [§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)] a ve

- lhůtě podle § 32 odst. 1 písm. a) bodu 1 zákona o azylu. Krajský soud na návrh žalobce přiznal žalobě odkladný účinek usnesením ze dne 19. 3. 2024, č.j. 33 Az 6/2024 – 24.
26. Soud ve věci rozhodl ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem výslovně souhlasili a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
27. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. přezkoumal soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů. Při posuzování věci soud přihlédl rovněž k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
28. Ze **správního spisu** žalovaného krajský soud zjistil následující skutečnosti relevantní pro posouzení věci. Žalobce se podle své výpovědi při pohovoru zúčastnil čtyřdenní války v roce 2016 v oblast města Talíš. V roce 2020 byl znovu zařazen do pěchoty. V akci byl velký zmatek, chyběl kontakt s velením, a když vystoupili z auta, byli pod útokem bezpilotního letadla. Proto se žalobce rozhodl, že uteče. Po návratu do Gyumri začaly jeho psychické problémy, které ovšem řešil pouze užíváním Diazepamu, což mu nepomáhalo. O mezinárodní ochranu požádal až v červenci 2023 proto, že se tak vyvinula situace v Arménii, kde se hledají viníci. Už ho měli hledat doma, aby se obrátil na vojenské komisařství, z čehož má strach. Žalobce předložil vojenskou knížku č. 0084688. Ve vyjádření k podkladům pro rozhodnutí žalobce předložil jednak oznámení Branné a náborové služby Ministerstva obrany Arménie, podle něhož se měl dostavit dne 27. 10. 2023 na Územní odbor oblasti Širák, a dále internetové články o trestním stíhání vedeném s členy armády v souvislosti s válkou o Náhorní Karabach v roce 2020. Konkrétně jde o článek ze dne 14. 4. 2023 s názvem „Byly odhaleny významné okolnosti ztráty výšiny Arega a města Šuši během 44denní války“ a článek ze dne 25. 4. 2023 „Bývalý ministr obrany Arcachu Mikajel Arzumanyan zůstane ve vazbě“. K tomu žalovaný založil do spisu výňatek z arménské ústavy (čl. 14 – ozbrojené síly a obrana) v českém překladu a dále zákona o vojenské službě a o postavení vojáka ze dne 15. 11. 2017 (čl. 59 – Postup a podmínky pro předvolání občanů evidovaných v záložní armádě k výcviku).
29. Žaloba **není důvodná**.
30. Úvodem právního posouzení věci je dle krajského soudu nezbytné připomenout, že žalovaný považoval žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany za zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, podle něhož: „*Jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.*“ Ve čtvrtém odstavci téhož ustanovení je dále uvedeno, že: „*Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b. Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle odstavce 2, rovněž se*

neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.“

31. Legální vymezení bezpečné země původu pro účely řízení o udělení mezinárodní ochrany pak poskytuje § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení je třeba tzv. bezpečnou zemi původu rozumět *stát, jehož je cizinec státním občanem (či v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště), 1. v němž obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlízejí nad stavem dodržování lidských práv.*
32. Základem vnitrostátního konceptu tzv. bezpečných zemí původu je právní úprava obsažená v již uvedené procedurální směrnici (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany) umožňující členským státům Evropské unie uplatňovat domněnku, že země původu je pro žadatele o mezinárodní ochranu bezpečná, pakliže není v konkrétním případě prokázán opak. V této souvislosti mohou členské státy přistupovat k vymezení bezpečných zemí původu buďto případ od případu (ad hoc), nebo mohou přijmout seznam všech zemí, jež považují pro účely řízení ve věci mezinárodní ochrany za bezpečné (viz k tomu body 40, 42 a 46 preambule procedurální směrnice). Podle čl. 36 procedurální směrnice platí, že třetí zemi, která je v souladu s touto směrnicí označena za bezpečnou zemi původu, lze *po jednotlivém posouzení žádosti považovat ve vztahu k určitému žadateli za bezpečnou zemi původu, pouze pokud: a) žadatel má státní příslušnost této země, nebo b) žadatel je osobou bez státní příslušnosti a dříve v této zemi běžně pobýval a žadatel nepředložil žádné **závažné důvody** pro to, aby tuto zemi nebylo možno v jeho konkrétní situaci považovat za bezpečnou a mohl tak být uznán za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU.* Členské státy dále ve vnitrostátních právních předpisech stanoví pravidla a úpravy týkající se použití pojmu bezpečné země původu.
33. V České republice je pak uplatňován druhý z uvedených přístupů, jelikož byla v souladu s § 86 odst. 4 zákona o azylu přijata vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, která ve svém § 2 bodu 3 s účinností od 1. 10. 2023 uvádí Arménii (bez jakýchkoliv územních výjimek) jako bezpečnou zemi původu.
34. Krajský soud se tedy ve světle žalobní argumentace zaměřil k otázce, zda se žalobci podařilo vyvrátit, že Arménii bylo možno považovat v jeho případě za bezpečnou zemi. Předně lze uvést, že Arménie v době eskalace konfliktu v Náhorním Karabachu v roce 2020 ještě nebyla z pohledu azylového systému ČR jako bezpečná země a byla na přechodnou dobu následně vystavena přílivu uprchlíků z oblasti Náhorního Karabachu. V době eskalace konfliktu válka přechodně zasáhla hraniční oblasti

Arménie s Ázerbájdžánem, nicméně nezískala kontury tzv. „totálního konfliktu“). Z toho vycházel žalovaný, který si k tomu opatřil dostatečné zprávy o zemi původu založené ve správním spisu, a potvrzuje to i relevantní judikatura správních soudů v obdobných věcech z poslední doby (viz rozsudek NSS z 13. 10. 2022, č. j. 9 Azs 144/2022 – 38). Míra svévolného násilí předmětného konfliktu nedosáhla takové úrovně, že by existovalo obecné nebezpečí vážného ohrožení státním příslušníkům této země pouze z důvodu jejich přítomnosti (srov. již citované rozsudky č. j. 5 Azs 28/2008-86 a věc C-465/07 *Elgafaji*, bod 35.; nověji rozsudek SDEU ze dne 10. 6. 2021, věc C-901/19 *Bundesrepublik Deutschland*, bod 28.) Krajský soud zdůrazňuje, že žalobce se zúčastnil tohoto konfliktu v roce 2020 (tzv. 44 denní války) coby kombatanť, tedy voják nasazený (mobilizovaný) v aktivní službě.

35. K tomu krajský soud dále uvádí, že podle ustálené judikatury samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 ani § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulární armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice hrozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45). Konflikt Arménie a Ázerbájdžánu nebyl doposud správními soudy vnímán jako takový druh konfliktu.
36. Krajský soud vážil, zda předložená tvrzení žalobce byla s to vyvrátit domněnku, že Arménie je bezpečnou zemí, a to nejen v obecném slova smyslu, ale také ve vztahu k žalobci a jeho účasti coby kombatanta ve vojenském konfliktu o Náhorní Karabach. Obecně vzato představuje způsob rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 16 odst. 2 zákona o azylu výjimku ze standardního (plnohodnotného) posouzení azylového příběhu. Příklad žalobce se odlišuje od obvyklých žádostí z bezpečných zemí původu tím, že žalobce doložil dostatečně svůj azylový příběh předloženými dokumenty, z nichž vyplývá bez důvodných pochybností tolik, že byl vojákem arménské armády, dle svého věrohodného tvrzení se zúčastnil se aktivně v konfliktu o Náhorní Karabach v roce 2020 a byl v říjnu 2023 opětovně předvolán, aby se dostavil na vojenskou správu (to již ovšem byl přítomen v ČR).

37. Je potřeba říci, že žalovaný se ve správním řízení skutečně žádosti podrobně zabýval a zkoumal jednotlivé podklady označené či předložené žalobcem. Takový postup je spíše projevem toho, že žalobcem předložené důvody se *prima facie* byly relevantní pro zkoumání, zda lze ve vztahu k žalobci Arménii považovat za bezpečnou zemi původu, tudíž by bylo zřejmě vhodnější rozhodnout o žádosti z hlediska udělení či neudělení mezinárodní ochrany, a nikoliv o její zjevné nedůvodnosti. Krajský soud citlivě vážil, zda žalobci mohla vzniknout nějaká újma v takto vedeném správním řízení. Žalovaný postupoval v řízení stejně, jako v případě žádostí řešených v plnohodnotném režimu, tedy provedl dostatečně podrobný pohovor se žalobcem, shromáždil podklady pro rozhodnutí (zprávy o zemi původu, překlad právní úpravy) a v plném rozsahu akceptoval žalobcem předložené listiny, které nechal přeložit a použil je jako podklady pro napadené rozhodnutí. Žalobce dostal příležitost se k podkladům pro rozhodnutí vyjádřit (§ 36 odst. 3 správního řádu) a ještě předložit další podklady. V tomto ohledu nespátňuje krajský soud žádný podstatný rozdíl oproti postupu v plnohodnotném posouzení žádosti a ani ze správního spisu nevyplývá žádné zásadní procesní pochybení žalovaného.
38. Závěr žalovaného o tom, že obavy žalobce z trestního stíhání jsou nepodložené, je opřený o interpretaci překladu předvolání na vojenskou správu, které odkazuje na ustanovení arménských právních předpisů (čl. 14 Ústavy Arménské republiky a zákon o vojenské službě a postavení vojáka). Ze samotného textu tohoto předvolání a v kontextu citovaných ustanovení však lze skutečně jazykově-systematickým výkladem jednoznačně dovodit, že jde o předvolání na vojenské cvičení, jak usoudil žalovaný. Předložené předvolání tedy nezakládá rozumnou pochybnost, že by se mělo jednat o projev „pátrání“ po osobě žalobce, či jinou formu hledání žalobce z důvodu podezření ze spáchání vojenského trestného činu. Jde tedy spíše pouze o domněnku žalobce.
39. Krajský soud nemohl přehlédnout, že žalobce pobýval v zemi původu až do července roku 2023, kde dokončil v roce 2021 studium na vysoké škole. Skrýval se pouze krátce poté, co opustil vojenskou jednotku. Do České republiky nepřišel žalobce proto, že by utíkal před obavou z trestního stíhání či opětovného povolání do armády, ale proto, že tu má sestru s rodinou, které chtěl navštívit. Teprve poté, co od své matky zvěděl o předvolání na vojenskou správu, přehodnotil situaci a podal žádost o udělení mezinárodní ochrany. Pokud by se arménské státní orgány o žalobce zajímaly z důvodu jeho údajného zběhnutí po rozprášení jeho jednotky u Talishe, nepochybně by postupovaly mnohem rychleji a adresněji. Nelze pominout, že žalobce se vrátil domů a nijak aktivně se po dobu setrvání v zemi původu neskrýval. Tvrzená obava žalobce je tedy velmi vágní a spíše hypotetická.
40. Žalovaný též vyložil žalobcem odkazované internetové články, jejichž obsah se týká průběhu bojové činnosti arménských jednotek velených M. A. v oblasti města Susha (Šuša) a výšina Arega. Z textu těchto článků je zcela jednoznačně patrné, že se vyšetřování týká osoby zmíněného arménského generála (bývalého ministra obrany) a jeho velitelské odpovědnosti. Ani v jednom textu nejsou zmínky o tom, že by byla zahájena další trestní stíhání jiných vojenských osob. Nejde tedy o hromadné prověřování a obviňování vojáků nasazených v tomto konfliktu, které by mohlo za

určitých okolností nabyt rozměrů pronásledování. Tyto texty přímo nevypovídají o incidentu, který popisuje žalobce a při němž mělo dojít k jeho „zběhnutí“ od arménské armády. Jak žalovaný ve vztahu k obsahu tvrzení žalobce správně podotkl, tento incident se měl odehrát v oblasti města Talish (Tališ), které je skutečně cca 100 km na sever od města Shusha (Šuša), což soud ověřil z veřejně dostupných mapových podkladů (www.mapy.cz).

41. K žalobcově tvrzení, že trpí psychickou poruchou, nebylo doloženo žádným lékařským potvrzením. Krajský soud má za to, že pokud by žalobce trpěl závažnými psychickými problémy, jistě by v ČR (kde nemusel mít strach z veřejného pohoršení či odsouzení) navštívil psychologa či psychiatrickou ambulanci. Ani tento aspekt jeho azylového příběhu nespátňuje soud závažný důvod, pro nějž by Arménie přestala být pro žalobce bezpečnou zemí původu.
42. K námitce žalobce, že žalovaný se explicitně nezabýval přímou aplikací čl. 2, 3, 5 a 6 Úmluvy, krajský soud uvádí, že žalovaný postupoval ve věci standardně. Pokud by hrozilo, že tyto mezinárodní závazky budou v případě žalobce porušeny, jistě by se jimi žalovaný musel explicitně zabývat, což by musel učinit v úplném posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Jelikož však nedovodil, že by žalobci v jeho zemi původu mohla pravděpodobně a reálně hrozit újma na životě, zdraví, osobní svobodě a bezpečnosti či jeho právu na spravedlivý proces, tak se těmito otázkami logicky nezabýval ve větší míře detailu.
43. Krajský soud shrnuje, že ani v soudním řízení se žalobci nepodařilo vyjavit dostatečně závažné důvody, proč by pro něj Arménie neměla být i nadále bezpečnou zemí původu. Případnou hrozící účast na vojenském cvičení, pro nějž byl žalobce předvolán na vojenskou správu, nelze mít za důvod, který by tuto domněnku mohl vyloučit.
44. Krajský soud uzavírá, že žalovaný svým podrobným posouzením podané žádosti ve světle předložených podkladů dospěl ke správnému závěru, že žalobce nepředložil závažné důvody, které by vyvracely domněnku, že Arménie je bezpečná země (§ 16 odst. 2 zákona o azylu, § 2 bodu 3 vyhlášky č. 328/2015 Sb.).

VII. Závěr a náklady řízení

45. Na základě shora uvedeného rozhodl krajský soud o žalobě tak, že ji v plném rozsahu zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
46. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řešené věci nebyl žalobce úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II). Žalovanému pak v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, resp. ani úhradu nákladů řízení nepožadoval, protože se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok III).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení přímo u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 19. listopadu 2024

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce